

5 Απριλίου, 1994

[ΚΟΥΡΡΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ,

Εφεσείουσα,

v.

ΡΕΝΟΥ ΠΙΤΡΟΥ,

Εφεσίβλητου,

(Πολιτική Έφεση Αρ. 8937)

5 Αποζημιώσεις — Ύψος αποζημιώσεων — Τροχαίο ατύχημα — Κοπέλλα 19 χρονών έχασε ουσιαστικά την όρασή της από το ένα μάτι και επηρεάστηκε σε κάποιο βαθμό και το άλλο — Υπέστη πολλαπλές επώδυνες εγχειρήσεις όπου αφαιρέθηκαν οι φακοί των δύο ματιών και έγινε υαλοειδεκτομή — Δεν υπήρχε πραγματική πιθανότητα αποκόλλησης του αμφιβληστροειδούς χιτώνα — Το ποσό των £13.000 που έδωσε το πρωτόδικο Δικαστήριο σαν γενικές αποζημιώσεις κρίθηκε έκδηλα ανεπαρκές και αυξήθηκε στις £25.000

10 Αποζημιώσεις — Ύψος αποζημιώσεων — Τροχαίο ατύχημα — Κοπέλλα 19 χρονών έχασε την όρασή της από το ένα μάτι και επηρεάστηκε σε κάποιο βαθμό και το άλλο — Αν και δεν υπήρχαν τα σταθερά δεδομένα για να εφαρμοσθεί ο πολλαπλασιαστής το πρωτόδικο Δικαστήριο έδωσε σ' αυτήν ποσό £5.000 για μελλοντική απώλεια εισοδήματος — Το ποσό κρίθηκε ανεπαρκές και αυξήθηκε στις £10.000 από το Εφετείο.

15 Στις 16.5.83 η εφεσείουσα, που τότε ήταν ηλικίας 19 χρονών, τραυματίστηκε σε τροχαίο ατύχημα για το οποίο ήταν παραδεκτό ότι αποκλειστική ευθύνη έφερε ο εφεσίβλητος. Η εφεσείουσα μόλις είχε αποφοιτήσει από το Λύκειο με άριστα και λίγες μέρες πριν από το ατύχημα είχε βρει δουλειά σαν πωλήτρια με μισθό £100 τον μήνα, αναμένοντας
20 διορισμό σε δημόσια θέση. Από το ατύχημα η εφεσείουσα τραυματίστηκε σοβαρά και στα δύο μάτια. Έκανε θεραπεία στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Μέχρι το 1987 υπέστη συνολικά τέσσερις εγχειρήσεις στα μάτια, που ήταν επώδυνες και πολύπλοκες. Της αφαιρέθηκαν οι φακοί των δύο ματιών και σε δύο περιπτώσεις έγινε υαλοειδεκτομή. Σαν αποτέλεσμα η οπτική οξύτητα του αριστερού ματιού ήταν 6/60 που σημαίνει
25

ουσιαστικά ότι η όραση του ήταν εκμηδενισμένη. Το δεξί μάτι είχε περίπου 70% κανονική όραση με την χρήση πάντοτε φακών και γυαλιών. Υπήρξε διαφωνία μεταξύ των εμπειρογνομόνων γιατρών των διαδίκων σχετικά με τον μελλοντικό κίνδυνο αποκόλλησης του αμφιβληστροειδούς, που θα οδηγούσε σε επιδείνωση της κατάστασης της εφεσείουσας. Ο πρωτόδικος Δικαστής δέχθηκε την άποψη του εφεσίβλητου ότι δεν υπήρχε ουσιαστικός κίνδυνος τέτοιας αποκόλλησης. Ο πρωτόδικος Δικαστής θεώρησε επίσης ότι η εφεσείουσα δεν είχε σταθερή εργασία, διότι μόλις πριν λίγες μέρες είχε αρχίσει εργασία σαν πωλήτρια, και γι' αυτό δεν έδωσε οποιοδήποτε ποσό για απωλεσθέντα ημερομίσθια και θεώρησε ότι δεν είχε τα σταθερά δεδομένα που ήταν αναγκαία για να εφαρμόσει τον πολλαπλασιαστή. Έκρινε όμως ότι η ικανότητα της εφεσείουσας για εργασία στον μέλλον είχε επηρεαστεί και γι' αυτό το λόγο της επιδίκασε ποσό £5.000 για μελλοντική απώλεια εισοδήματος. Σαν γενικές αποζημιώσεις της επιδίκασε ποσό £13.000, πλέον £900 που αντιπροσώπευαν ειδικές αποζημιώσεις.

Κατ' έφεση η εφεσείουσα ισχυρίστηκε ότι τα επιδικασθέντα ποσά σαν γενικές αποζημιώσεις και για μελλοντική απώλεια ημερομισθίων ήσαν έκδηλα ανεπαρκή και ότι ο πρωτόδικος Δικαστής λανθασμένα δεν της είχε επιδικάσει ποσό για απώλεια ημερομισθίων και λανθασμένα είχε δεχθεί την θέση των μαρτύρων του εφεσίβλητου ότι δεν ήταν πραγματικός κίνδυνος αποκόλλησης του αμφιβληστροειδούς.

Αποφασίσθηκε ότι:

- (α) Λαμβάνοντας υπόψη την σοβαρότητα των τραυμάτων της εφεσείουσας, την ηλικία της, την μόνιμη ανικανότητα που της είχε παραμείνει και κάθε άλλο σχετικό παράγοντα, το ποσό των £13.000 σαν γενικές αποζημιώσεις ήταν έκδηλα ανεπαρκές και έπρεπε να αυξηθεί στις £25.000
- (β) Αν και σωστά ο πρωτόδικος Δικαστής είχε κρίνει ότι δεν υπήρχε η απαραίτητη στέγη βάση που θα επέτρεπε την εφαρμογή της φόρμουλας πολλαπλασιαστή και πολλαπλασιαστέου, εντούτοις το ποσό που είχε επιδικάσει για μελλοντική απώλεια εισοδήματος από εργασία ήταν επίσης έκδηλα ανεπαρκές και έπρεπε να αυξηθεί στις £10.000.
- (γ) Από την ενώπιον του μαρτυρία ήταν εύλογα επιτρεπτό στο πρωτόδικο Δικαστήριο να αποφασίσει ότι η εφεσείουσα δεν εδικαιούτο σε αποζημίωση για απώλεια ημερομισθίων και ότι δεν υπήρχε ουσιαστικός κίνδυνος αποκόλλησης του αμφιβλη-

στροειδούς χιτώνα των ματιών της.

Η έφεση επιτράπηκε με έξοδα.
Οι γενικές αποζημιώσεις αυξηθή-
θησαν σε £25.000 και η αποζη-
μείωση για μελλοντική απώλεια
εισοδήματος σε £10.000.

5

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

British Transport Commission v. Gourley [1956] A.C. 185,

Bonham-Carter v. Hyde Park Hotel Ltd [1948] 64 T.L.R. 177,

10 *Domsalla v. Barr* [1969] 3 All E.R. 487,

Telemachou v. Papakyriakou (1986) 1 C.L.R. 705,

Aloupiou and Other v. Hadjigeorgiou and Other (1984) 1 C.L.R. 475,

Fysco Constructing Co. Ltd v. Γεωργίου (1991) 1 Α.Α.Δ. 1014,

Paraskevaides (Overseas) Ltd v. Christofis (1982) 1 C.L.R. 789,

15 *Joyce v. Yeomans* [1981] 2 All E.R. 21,

Παναγή ν. Θεοδώρου και Άλλων (1992) 1 Α.Α.Δ. 1303,

Moeliker v. A. Reyolle and Co. Ltd [1977] 1 All E.R. 9,

Thia Industries v. Hadjikyriakou (1982) 1 C.L.R. 871,

Φοινικαρίδης και Άλλη ν. Γεωργίου και Άλλων (1991) 1 Α.Α.Δ. 475.

20 Έφεση.

Έφεση από την ενάγουσα κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Πάφου (Αναστασίου, Π.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 8 Μαρτίου, 1993 (Αρ. Αγωγής 12/84) με την οποία επιδικάστηκε στην ενάγουσα το ποσό των £18.200 σαν αποζημιώσεις συνεπεία τραυμαμάτων που υπέστη σε αυτοκινητικό δυστύχημα.

25

Ε. Ευσταθίου και Κ. Καμένος, για την Εφεσείουσα.

Φ. Κληρίδης, για τον Εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult.

ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ.: Την απόφαση του δικαστηρίου θα δώσει ο δικαστής Σ. Νικήτας.

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Η εφεσείουσα-ενάγουσα υπήρξε θύμα αυτοκινητιστικού δυστυχήματος. Οι συνέπειες του ήταν πράγματι σοβαρές. Ουσιαστικά έχασε την όραση του αριστερού της ματιού και επηρεάστηκε η όραση του άλλου. Η υπαιτιότητα για το δυστύχημα δεν θα μας απασχολήσει όπως δεν απασχόλησε το πρωτόδικο δικαστήριο. Είχε συμφωνηθεί μεταξύ των διαδίκων ευθύς εξ αρχής πως ο ενάγόμενος/εφεσίβλητος έφερε ακέραιη την ευθύνη για το συμβάν. 5
10

Το ποσό που επιδικάστηκε ανέρχεται σε £18.900. Οι £13.000 αντιπροσωπεύουν τη γενική αποζημίωση ενώ £5.000 δόθηκαν για μείωση της ικανότητας της εφεσείουσας για επικερδή απασχόληση. Το υπόλοιπο των £900, το οποίο συμφωνήθηκε, αποτελείται από διάφορα κονδύλια ειδικής ζημίας που υπέστη η εφεσείουσα μέχρι 18/11/86 (χρονολογία κατάθεσης της έκθεσης αιtaίτησης). Επισημαίνεται όμως ότι το θέμα απώλειας ημερομισθίων παρέμεινε ανοικτό. 15

Από το ποσό της απόφασης οι £13.900 φέρουν ετήσιο τόκο προς 6% από 16/5/83 μέχρι 8/3/93 που εκδόθηκε η απόφαση και νόμιμο τόκο από τότε μέχρι την εξόφληση. Αντικείμενο της έφεσης είναι όλες οι πτυχές των αποζημιώσεων, που προσβάλλονται ως ανεπαρκείς. 20

Το ατύχημα έγινε στις 16/5/83 όταν η εφεσείουσα ήταν 19 χρονών. Είχε αποφοιτήσει ένα περίπου χρόνο ενωρίτερα (Ιούνιο του 1982) από το Γυμνάσιο, όπου αρίστευσε. Και βρήκε δουλειά σαν πωλήτρια 15 μόνο ημέρες πριν από το δυστύχημα με μισθό £100 το μήνα. Με βάση το ποσό αυτό αξίωσε £4.050 για μισθούς που έχασε για την περίοδο από 16/5/83 μέχρι την καταχώριση της έκθεσης αιtaίτησης στις 18/11/86. Ο πρωτόδικος δικαστής δεν επέτρεψε την απαίτηση. Έκρινε πως η εφεσείουσα ήταν, για να χρησιμοποιήσουμε τη φράση του, “σχεδόν άνεργος”. Έλαβε υπόψη του ότι η εφεσείουσα, που φιλοδοξούσε να διορισθεί στη δημόσια υπηρεσία, θα περίμενε για κάποιο διάστημα προτού πραγματοποιήσει το στόχο της και ότι μεσολάβησε ο γάμος και η γέννηση των δυο παιδιών της. Ωστόσο δεν παραγνώρισε ολότελα το κονδύλι αυτό. Το έλαβε υπόψη κατά τον καθορισμό των γενικών αποζημιώσεων. 25
30
35

5 Η εφεσείουσα αμφισβήτησε την ορθότητα αυτής της προσέγγισης. Ο δικηγόρος της υπέβαλε ότι έπρεπε να γίνει υπολογισμός για τη σχετική περίοδο των 3 1/2 περίπου ετών πάνω στη βάση του μισθού της. Η άλλη πλευρά υπερασπίστηκε την αντιμετώπιση του πρωτόδικου δικαστηρίου σαν την ενδεδειγμένη.

10 Απόκειται στον ενάγοντα σε κάθε περίπτωση να αποδείξει με κατάλληλη μαρτυρία τα κονδύλια που συνιστούν ειδική ζημιά. Και τα οποία έχει προηγουμένως συμπεριλάβει στο δικόγραφο του. Τι ακριβώς είναι η ζημιά αυτή και πως διαφοροποιείται από την γενική ζημιά μας διευκρινίζει η κλασική απόφαση του Λόρδου Goddard στην *British Transport Commission v. Gourley* [1956] A.C. 185, 206. Η απόδειξη ειδικών ζημιών κινείται μέσα σε αυστηρά πλαίσια. Ο ίδιος δικαστής στην *Bonham-Carter v. Hyde Park Hotel Ltd.* (1948) 64 T.L.R. 177, 178 είπε:

15 “Plaintiffs must understand that if they bring actions for damages it is for them to prove their damage; it is not enough to write down the particulars, and, so to speak, throw them at the head of the court, saying “This is what I have lost, I ask you to give me these damages”.

20 They have to prove it.”

Η παρατήρηση αυτή αναφέρθηκε επιδοκιμαστικά στην κατοπινή υπόθεση *Domsalla v. Barr* [1969] 3 All E.R. 487.

25 Μας προβληματίσε ιδιαίτερα το θέμα στην προκείμενη περίπτωση. Πρέπει όμως να παρατηρήσουμε πως δεν υπήρξε μαρτυρία λ.χ. από τον εργοδότη ως προς τη σταθερότητα της εργοδότησης της εφεσείουσας ή άλλες όψεις της. Εργάστηκε μόνο για μερικές ημέρες πριν της συμβεί το ατύχημα. Έτσι ένα βασικό στοιχείο για τη συγκεκριμενοποίηση της απώλειας απουσίαζε. Η πρόσληψη της εφεσείουσας στο δημόσιο ήταν ένα ενδεχόμενο, αλλά ήταν στοιχείο που

30 περικλείει πολλή αβεβαιότητα. Υπό αυτές τις συνθήκες η επιδίκαση οποιουδήποτε ποσού θα ήταν αποτέλεσμα εικασιών και θα ερχόταν σε ριζική αντίθεση με τον παραπάνω κανόνα που ρυθμίζει την απόδειξη των ειδικών ζημιών. Η λύση που έδωσε ο πρωτόδικος δικαστής ήταν μέσα στα πλαίσια των νόμιμων επιλογών του. Για παρόμοια περίπτωση και την επικύρωση της σχετικής αρχής παραπέμπουμε στην απόφαση *Τηλεμάχου v. Παπακυριακού* (1986) 1

35 Α.Α.Δ. 705. Δεν υφίσταται λόγος για επέμβαση στον τρόπο που ο πρωτόδικος δικαστής χειρίστηκε το ζήτημα των ειδικών αποζημιώσεων.

Η εφεσείουσα τραυματίστηκε σοβαρά και στα δύο μάτια. Δεν υπάρχουν διαφωνίες αναφορικά με την έκταση των κακώσεων, το είδος της θεραπείας και την αναγκαιότητά της. Οι εκτιμήσεις των γιατρών - και από τις δύο πλευρές - τονίζουν τη σοβαρότητα του τραυματισμού και της επώδυνης πορείας που τον ακολούθησε, 5
 όπως και τις πολλές ταλαιπωρίες που προκάλεσε στην εφεσείουσα. Αρχικά νοσηλεύθηκε στο νοσοκομείο Πάφου. Αργότερα μετακινήθηκε στο νοσοκομείο Λευκωσίας, όπου συνεχίστηκε η θεραπεία. Μέχρι το 1987 έκαμε συνολικά 4 εγχειρήσεις σε κλινική του τότε Ανατολικού Βερολίνου. Ο Δρ. Γ. Παπαμιχαήλ (Μ.Ε.2) έδωσε την 10
 εικόνα των επεμβάσεων αυτών. Ας σημειωθεί πως έκαμνε τότε την ειδίκευση του σαν χειρουργός οφθαλμίατρος στο παραπάνω νοσηλευτικό ίδρυμα. Ήταν παρών ή συμμετέσχε σε όλες τις πολύωρες αυτές επεμβάσεις, πλην της πρώτης, που έλαβε χώραν το Ιούνιο του 1983. Εκτός άλλων αφαιρέθηκαν οι φακοί και των δύο ματιών και 15
 σε δύο περιπτώσεις έγινε υαλοειδεκτομή. Χαρακτήρισε το είδος αυτό της εγχείρισης σαν την "πιο σοβαρή πολύπλοκη και επικίνδυνη". Συνεπάγεται την αφαίρεση της κύριας μάζας του εσωτερικού του ματιού.

Αποτελεί κοινό έδαφος ότι οι βλάβες που υπέστη η εφεσείουσα 20
 συνεπεία του ατυχήματος άφησαν τα κατάλοιπα τους. Η οπτική οξύτης του αριστερού ματιού είναι 6/60 που σημαίνει σε γενικές γραμμές ανικανότητα γύρω στα 85%. Ουσιαστικά η όραση είναι εκ-
 μηδενισμένη. Υποβοηθεί κυρίως στη στερεοσκοπικότητα της όρα- 25
 σης του άλλου ματιού. Αλλά και αυτή δεν έμεινε ανητηρέαστη και χωρίς προβλήματα. Εδώ έχουμε το πρώτο σημείο κάποιας διαφω-
 νίας. Η ιατρική μαρτυρία της εφεσείουσας είναι ότι η οπτική οξύ- 30
 της είναι 6/9 και η όραση φτάνει τα 70 περίπου τοις εκατόν της κανονικής. Με τη χρήση πάντοτε φακών και γυαλιών. Ο δικηγόρος του εφεσίβλητου υπέβαλε στο Μ.Ε.2 ότι οξύτης 6/9 σημαίνει, σύμ-
 φωνα με τον πίνακα, τεκμ. 1, ανικανότητα μόνο 10%. Ο μάρτυς δε 35
 συμφώνησε λέγοντας ότι ο πίνακας αυτός ισχύει για άτομα με φυσιολογικά μάτια. Δεν καλύπτει όμως περίπτωση όπως της εφεσεί-
 ουσας που το μάτι είναι αφασικό, λείπει το υαλοειδές και υπάρχει τραύμα του κερατοειδούς. Η ανικανότητα είναι μεγαλύτερη. Το θέ-
 μα πιστεύουμε δεν έχει ιδιαίτερη σημασία. Όπως ανέφερε ο ίδιος 40
 γιατρός, σε άλλο στάδιο της αντεξέτασης, λαμβάνοντας υπόψη τις κακώσεις του ματιού, η όραση του πρέπει να θεωρείται ικανοποιη-
 τική.

Το σημείο ουσιαστικής διχογνωμίας, που παρουσιάζει η ιατρική 40
 μαρτυρία, αφορά το μελλοντικό κίνδυνο αποκόλλησης του αμφιβληστροειδούς και τη συνακόλουθη επιδείνωση της κατάστασης της

εφεσείουσας. Ο πρωτόδικος δικαστής προτίμησε τη γνώμη του γιατρού που κάλεσε ο εφεσίβλητος και συμπέρανε ότι ο κίνδυνος αυτός εξέλιπε για τους λόγους που έδωσε ο τελευταίος: (1) ότι η θεραπεία στην οποία υποβλήθηκε η εφεσείουσα έχει διορθώσει τη γενεσιουργό αιτία της αποκόλλησης και (2) η πάροδος μεγάλου χρονικού διαστήματος χωρίς την εμφάνιση αντικειμενικών ευρημάτων που να δικαιολογούν τέτοιο κίνδυνο.

Με βάση τα δεδομένα αυτά και αφού άκουσε και την ίδια την εφεσείουσα να διηγείται τις εμπειρίες της κατά τα διάφορα στάδια που πέρασε και πως επιδρούν στην καθημερινή ζωή, ο πρωτόδικος δικαστής τόνισε ότι η εφεσείουσα “Θα συνεχίσει να έχει προβλήματα στη ζωή της όσον αφορά το διάβασμα, την τηλεόραση, την εργασία”. Και όπως προελέχθη της επιδίκασε το ποσό των £13.000 ως γενικές αποζημιώσεις. Σε αυτό συμπεριέλαβε κάποιο ποσό, που δεν καθορίζεται, για την αγορά φακών και φαρμάκων που θα της είναι απαραίτητα μελλοντικά. Όπως αναφέρει η πρωτόδικη απόφαση η δαπάνη για φάρμακα θα είναι £4 κάθε 10 μέρες.

Στον καθορισμό του ύψους της αποζημίωσης το πρωτόδικο δικαστήριο καθοδηγήθηκε, όπως αναφέρει, από τις αποφάσεις *Aloupos and Other v. Hadjigeorgiou and Other* (1984) 1 C.L.R. 475 και *Fysco Constructing Co. Ltd v. Χριστάκη Γεωργίου* (1991) 1 Α.Α.Δ. 1014. Στην πρώτη υπόθεση ποσό £9.000 για απώλεια της όρασης του ενός ματιού κατά 90% υποβιβάστηκε στις £7.000, που κρίθηκε σαν πιο σωστή εκτίμηση. Ο δικαστής, στην προκειμένη περίπτωση, προέβη σε αναπροσαρμογές αφού έλαβε υπόψη την παρέλευση του χρόνου και τη συνακόλουθη μείωση της αξίας του χρήματος. Στην άλλη απόφαση τονίστηκε η ανοδική τάση που επικρατεί στη χορήγηση αποζημιώσεων, που είναι απόρροια της αντίληψης για πιο ουσιαστικές αποζημιώσεις σε υποθέσεις πρόκλησης σωματικών βλαβών : *Paraskevaides (Overseas) Ltd v. Christofis* (1982) 1 C.L.R. 789.

Ο δικηγόρος της εφεσείουσας προσέβαλε πρώτα το εύρημα ότι αποκλείεται χειροτέρευση της κατάστασης της, την οποία θεώρησαν πιθανή οι γιατροί της. Όμως πρέπει να λεχθεί ότι η αναθεώρηση μαρτυριών από το Εφετείο υπόκειται στη βασική αρχή ότι τούτο δεν ανατρέπει εύκολα και χωρίς περίσκεψη πρωτογενή ευρήματα που στηρίζονται σε αξιοπιστία των μαρτύρων χωρίς αποχρώντες λόγους. Και δεν παραγνωρίζει αβασάνιστα το πλεονέκτημα του πρωτόδικου δικαστηρίου που ζει την ατμόσφαιρα της δίκης σε αντίθεση με το Εφετείο που κατ’ ανάγκη περιορίζεται στο στεγνό πρακτικό της.

Παρόλο που η διαγωγή εμπειρογνομόνων και φυσικά γιατρών κατά τη δίκη δεν έχει τη σπουδαιότητα που αποκτά η ανάλογη συμπεριφορά των κοινών μαρτύρων εντούτοις το δικαστήριο αυτό δεν παρεμβαίνει επιτόλαια για να ανατρέψει ευρήματα που έχουν σαν υπόβαθρο τέτοια μαρτυρία. Ο λόγος είναι ο ίδιος. Δηλαδή η μοναδική ευχέρεια που έχει ο πρωτόδικος δικαστής να ακούει και παρακολουθεί τους μάρτυρες: βλέπε *Joyce v. Yeomans* [1981] 2 All E.R. 21.

5

Υπό το πρίσμα των παραπάνω αρχών δεν έχει αποδειχθεί κανένας απολύτως λόγος που να επιτρέπει δικαιολογημένα παρέμβαση. Ο δικαστής δέχθηκε τη μαρτυρία του γιατρού της υπεράσπισης και έδωσε πειστικούς λόγους για την προτίμηση του.

10

Ο συνήγορος, αναπτύσσοντας άλλο λόγο της έφεσης, υπέβαλε ότι εν πάση περιπτώσει η αποζημίωση είναι έκδηλα χαμηλή. Ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη η πιο πρόσφατη απόφαση στην *Κώστας Παναγή ν. Θεόδωρου Θεοδώρου και Κυπριακής Δημοκρατίας* (1992) 1 Α.Α.Δ. 1303. Σε αυτήν, που ήταν περίπτωση εξόρυξης του ματιού και αντικατάστασης του με γυάλινο, αποζημίωση £16.000 σε άτομο 32 χρονών αυξήθηκε σε £30.000. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι υπήρχε και απώλεια όσφρησης και μείωσης κατά 10% της ακοής. Κάποιες ουλές που έμειναν στο πρόσωπο θα μπορούσαν να διορθωθούν με πλαστική εγχείρηση.

15

20

Ο δικηγόρος του εφεσίβλητου υποστήριξε ότι η υπόθεση *Παναγή*, ανωτέρω, μπορεί και πρέπει να διαφοροποιηθεί, εκτός από τις πρόσθετες αναπηρίες που υπήρχαν και για το λόγο ότι η καριέρα του ενάγοντα σαν στρατιωτικού μπορούσε, όπως βρήκε το δικαστήριο “ενδεχομένως να επηρεασθεί”. Φυσικά από τη σκοπιά αυτή η θέση της εφεσεύουσας είναι χειρότερη. Γιατί πλήγηκαν οι προοπτικές για οποιαδήποτε σταδιοδρομία από την αρχή της ζωής της. Και υπέστη βαριές κακώσεις και στα δύο μάτια ενώ στην Παναγή το άλλο μάτι παρέμεινε άθικτο.

25

30

Όπως επισημάνθηκε στην *Παναγή*, η στροφή της νομολογίας, που οδηγεί σε πιο ικανοποιητικά επίπεδα αποζημίωσης για τις στερήσεις και τη μιζέρια που προκαλούν οι αναπηρίες από σωματικές βλάβες, κινείται στα πλαίσια του νομικά εφικτού: “Η προσέγγιση αυτή δεν αφίσταται του ευρύτερου κανόνα της καθολικά εύλογης και δίκαιης αποζημίωσης. Και περαιτέρω υποσημειώνει μια ωριμότερη αντίληψη για την αξία του ανθρώπου”.

35

Στην προκείμενη περίπτωση παρά το επίπεδο όρασης του δεξιού

ματιού γεγονός παραμένει ότι είναι τραυματισμένο μάτι που λειτουργεί στο βαθμό αυτό μόνο με τη βοήθεια τεχνικών μέσων και με κάποια προβλήματα. Οι δυσκολίες της εφεσείουσας να αντεπεξέρχεται με τα καθημερινά δεν πρέπει να υποτιμηθούν. Ούτε μπορεί να παραγνωρισθεί η στέρηση των χαρών της ζωής που συνεπάγεται η αναπηρία της. Λαμβάνοντας υπόψη κάθε σχετικό παράγοντα, στα πλαίσια των ευρημάτων του πρωτόδικου δικαστηρίου, θεωρούμε το ποσό των £13.000 κατάδηλα χαμηλό. Αυξάνεται σε £25.000, ποσό που αντανακλά πιστότερα το μέτρο της αποζημίωσης, που καθιέρωσε η πρόσφατη νομολογία.

Ο δικηγόρος της εφεσείουσας υπέβαλε ότι λανθασμένα ο πρωτόδικος δικαστής δεν υπολόγισε την απώλεια των μελλοντικών απολαβών με βάση τη μέθοδο του πολλαπλασιαστή. Πρέπει να ειπωθεί ότι μέχρι την ημερομηνία της δίκης η εφεσείουσα, λόγω των δυσχερειών της, δεν κατέβαλε προσπάθειες να εργοδοτηθεί. Εξέφρασε όμως την πρόθεση να αναζητήσει εργασία. Το δικαστήριο βρήκε, βασιζόμενο στις αναντίλεκτες ιατρικές μαρτυρίες, ότι η εφεσείουσα “μπορεί να κάμνει έστω με δυσκολία κάποιοι είδους εργασία και δεδομένης της πρόθεσης της ενάγουσας να εργαστεί θεωρώ ότι θα πρέπει να αποζημιωθεί με κάποιο ποσό γι’ αυτό το κεφάλαιο αποζημίωσης”. Και της επιδίκασε £5.000 αφού έλαβε υπόψη “και το γεγονός ότι δεν επήρε οποιοδήποτε ποσό για ημερομίσθια υπό τύπον ειδικών αποζημιώσεων”.

Εδώ δεν υπάρχει η απαραίτητη στέρηση βάσης που θα επέτρεπε την εφαρμογή της φόρμουλας πολλαπλασιαστή και πολλαπλασιαστέου. Είναι όμως φανερό πως η εφεσείουσα θα βρίσκεται, λόγω της αναπηρίας της, σε μειονεκτική θέση στην αναζήτηση και διατήρηση προσοδοφόρας εργασίας. Για τους παράγοντες που διέπουν το μέτρο της αποζημίωσης σε τέτοιες περιπτώσεις παραπέμπουμε στις υποθέσεις *Moeliker v. A. Reyrolle and Co. Ltd* [1977] 1 All E. R. 9, *Joyce v. Yeomans* ανωτέρω, *Thia Industries v. Hadjikyriakou* (1982) 1 C.L.R. 871, *Τηλεμάχου v. Πολυκάργου*, ανωτέρω, και *Φοινικαρίδης και Άλλη v. Γεωργίου Λάμπρου Γεωργίου και Άλλων* (1991) 1 Α.Α.Δ. 475. Έχοντας κατά νουν τα παραπάνω στοιχεία, όπως και το νεαρό της ηλικίας της εφεσείουσας, βρίσκουμε ότι το ποσό των £10.000 θα την αποζημιώνει πιο δίκαια από τη σκοπιά αυτή.

Η απόφαση του πρωτόδικου δικαστηρίου παραμερίζεται και αντικαθίσταται με απόφαση για το ποσό των £35.900 πλέον οι τόκοι, που σε ποσό £25.900 θα τρέχουν από τις ίδιες ημερομηνίες που καθόρισε η πρωτόδικη απόφαση και με το ίδιο επιτόκιο. Τα έξοδα της έφεσης επιδικάζονται σε βάρος του εφεσίβλητου. Η διαταγή του

- πρωτόδικου δικατηρίου για τα έξοδα της δίκης παραμένει αναλλοίωτη.

Η έφεση επιτρέπεται με έξοδα.